

Реч на отварању изложбе:

Зооморфни орнамент у традиционалној култури Шумадије

аутор Светлана Радојковић

Поштовани гости,

Господине директоре,

Желим да се, пре него што кажем нешто о изложби *Зооморфни орнамент у традиционалној култури Шумадије*, захвалим аутору ове изложбе – колегиници Светлани Радојковић, сараднику Народног музеја у Крагујевцу, што нам је омогућила да се путем визуелног доживљаја, као најснажнијег вида човекове перцепције, подсетимо прошлости становника Шумадије, али и да понешто ново о тој прошлости научимо.

Циљ који је ауторка овом изложбом себи поставила, изложбом као значајним видом музејске делатности, садржи се не само у томе да се заинтересованима омогући увид у збирке које су углавном похрањене у депоима, већ да се истовремено прикаже један, сасвим мали исечак традиционалне културе народа који живи на простору Шумадије. На изложби чију поставку чине предмети настали током друге половине 19. и прве половине 20. века, колегиница С. Радојковић представила је посматрачу занимљиву и релативно мало обрађивану етнолошку тему – народно стваралаштво које ауторка назива народном уметношћу.

Народна уметност, а предмети изложени на овој изложби јесу само њен делић, представља израз схватања *лепог*, пре свега – појединаца који те предмете стварају, израз њихове инспирације и надахнућа. Посматрајући изложене предмете, посматрач се информише о нивоу културних сазнања, као и општих уметничких спознаја,

не само стваралаца, него и колектива чији је он представник. Стога је за похвалу одлука ауторке да нам визуелно дочара овај сегмент народне уметности.

Орнаменти су свакако један од најраспрострањенијих начина за исказивање мисли, осећања, опажања и искуства појединца, али и колектива. С обзиром на чињеницу да је орнаментика врло креативан начин испољавања лепог, није необично то што се исти орнаменти често налазе на различитим врстама материјала. Због своје прилагодљивости, преношени су из једне средине у другу. Често су у том преношењу прилагођавани потребама и особеностима заједнице која их је прихватала, али и схватању естетског од стране исте те заједнице.

Зооморфна орнаментика је на изложби представљена предметима намењеним свакодневnoj употреби, и то: *колекција текстилног покућства* (ћилими, ирамаи, јастуци, пешкири, торбе, куварице); *делови народне ношње* (јелеци, прегаче, рукавице); *предмети покућства од дрвета и метала* (дрвене кашике и преклади); *предмети од печене земље*; *музички инструменти* (гусле); *накит*; *ускришња јаја*; *штапови и луле*.

Историјски посматрано, разлози за обожавање животиња различити су, па је, сходно томе, и двојак однос човека према њима. И док је једне настојао да умилостави, другима је био задивљен због њихове лепоте, што су само неки од разлога због којих се у народној ликовној уметности, а посебно на предметима за свакодневну употребу, пред-

метима коришћеним у свечаним приликама, предметима за обављање обичајних радњи и слично, могу назрети садржаји који представљају далеку реминисценцију митова, легенди, бајки, али и снова генерација безимених стваралаца.

Без обзира на лепоту и визуелни доживљај који изложени предмети изазивају код посматрача, запамћене слике временом бледе из сећања, као оне снимљене полароид апаратом. Да у потпуности не би избледеле, ауторка се потрудила да о њима остави и писани траг. Каталог изложбе, истоветног наслова – *Зооморфни орнамент у традиционалној култури Шумадије*, поред помоћи у разумевању саме изложбе, представља и значајан допринос упознавању традиционалног наслеђа Шумадије, али и бољи увид у овај

сегмент народног стваралаштва уопште.

И на крају, али не као најмање важно, потребно је напоменути да изложба и каталог *Зооморфни орнамент у традиционалној култури Шумадије*, којима нам се представила виши кустос С. Радојковић, представљају значајан допринос упознавању традиционалног српског и шумадијског наслеђа, као и делатности Народног музеја у Крагујевцу. Још једном се захваљујем аутору изложбе на успешном представљању њенога рада јавности, али и на успешном представљању музејског фонда.

Ко није погледао изложбу, сада има прилику!

Хвала!

Крагујевац,
17. октобар 2008. године

Милина Ивановић-Баришић

Реч на отварању изложбе: *Производи абаџијског заната*

аутор Снежана Томић-Јоковић

Поштовани гости,

Поштовани домаћини,

Пре него што нешто кажем о изложби *Производи абаџијског заната*, желим да се захвалим аутору Снежани Томић-Јоковић, сараднику Музеја на отвореном „Старо село“, на пруженој прилици да се подсетимо прошлости становника златиборског краја, али и да понешто ново научимо о њој.

Простор у коме се налазимо дочарава нам не само некадашњу амбијенталну целину златиборског села, већ и део традиционалне културе становника који су живели или још увек живе на овом простору.

Циљ који је ауторка овом изложбом себи поставила јесте да јавности прикаже производе абаџијског заната. Намеравајући да припреми изложбу, С. Томић-Јоковић сигурно није размишљала о томе у којој ће мери њен труд дочарати посетиоцу – приликом гледања експоната, а посебно приликом читања текста каталога ове изложбе – неко, за многе од нас присутних не тако давно време, када је начин живота био поприлично другачији у односу на садашњи, посебно у односу на начин живота генерација рођених током осамдесетих и деведесетих година прошлог века.